

Til styret i Sunnaas sykehus HF

28. november 2018

Sak 6818 Rusmisbruk og psykiske lidelser (ROP-lidelser) i spesialisert rehabilitering

Forslag til vedtak

Styret tar orienteringen til etterretning og avventer oppdatert redegjørelse i 2019.

Sammendrag og konklusjoner

Det er behov for en mer systematisk og forskningsbasert kunnskap om forekomst av ROP-lidelser i spesialisert behandling, inkludert de faglige, organisatoriske og økonomiske konsekvenser dette har. Midler til kvalitetsforbedringsprosjekt er søkt fra HSØ, og arbeidet med utvikling av solid forskningsprotokoll videreføres. Begge disse arbeidene er svært klinikknære, og vil medføre bedret klinisk praksis parallelt som man får økt kunnskap. Som bieffekt representerer arbeidet innsats på tvers av sykehusets tematiske forskningsgrupper og vil kunne bidra til økt integrasjon mellom forskning og klinikk.

Bakgrunn for saken

Kort faglig bakgrunn

Det er velkjent for oss på Sunnaas sykehus at forekomst av psykiske lidelser og rusavhengighet er høy blant personer med akutt oppstått fysisk skade. Mekanismene er derimot sammensatte. På den ene siden vet vi både fra forskningslitteraturen og fra klinisk virksomhet at det blant mennesker som opplever å bli fysisk skadd er forhøyet forekomst av rusmisbruk og psykiske lidelser (ROP-lidelser). Det er altså ikke helt tilfeldig hvem som skades. For eksempel vet vi fra egen region at halvparten av de som legges inn ved Oslo Universitetssykehus (OUS) Ullevål med en traumatisk hodeskade, er ruspåvirket på skadetidspunktet, og at 26% har et dokumentert premorbid rusproblem. I tillegg til at pasienter kan ha ROP-lidelser med seg inn i en skadesituasjon, vil også skaden i seg selv gi økt risiko for krevende tilpasningsprosesser over tid. Vi vet for eksempel at alvorlighetsgrad av fysisk skade, dvs. medisinske skaderelaterte variabler, ikke predikerer senere psykologisk utkomme. Derimot vil langvarig smerte, og de langsiktige funksjonsnedsettelsene skader medfører, ha betydning for psykisk funksjon. For eksempel har man sett at depresjon er vanlig (20%) ett år etter ryggmargsskade, og at prognose over tid forverres betydelig hvis det er samtidig smerteproblematikk. Videre forverres risikoen for alvorlig depresjon betydelig hvis det er et samtidig rusmiddelproblem. Tidligere og ny forskning fra Sunnaas sykehus har bekreftet at fysiske skaders alvorlighetsgrad ikke henger sammen med psykologisk tilpasning over tid, men at psykologiske variabler som resiliens (evne til å stå imot motgang og beholde god psykisk funksjon tross store påkjenninger), optimistisk tenkning, personlighet, og tilgang på psykososial støtte har betydning.

Sunnaas sykehus HF Postadresse: 1450 Nesoddtangen	Telefon: 66 96 90 00 Telefaks: 66 91 25 76 Besøksadresse: Bjørnemyrveien 11, 1450 Nesoddtangen	E-post: firmapost@sunnaas.no Bankkonto: 8601.72.22025 Foretaksnr.: 883 971 752 www.sunnaas.no
---	--	--

Paradoksalt nok utelates oftest personer med ROP-lidelser fra rehabiliteringsforskning, slik at de fleste studier evidensbaserte behandlingsprogrammer er basert på, ikke hensyntar slike tilleggsvansker. Den oversikt vi per i dag har over litteraturen på feltet tydeliggjør den økte risiko for ROP-lidelser vi allerede er kjent med. Vi har derimot så langt funnet svært lite eller ingen litteratur som belyser betydningen dette har for rehabiliteringen, verken i behandlingens faglige innhold og organisering, eller de økonomiske faktorer som påvirkes.

Arbeidet så langt

Styret ba i møte i mars 2018 om at sykehusets utviklet en konkret plan relatert til Helse- og Omsorgsdepartementets styringsmål vedrørende prioritering av psykisk helse og tverrfaglig rusbehandling. Gjennomføring av prosjekt for kartlegging av andel pasienter med særskilte rehabiliteringsbehov grunnet tilleggsdiagnoser innen rus og psykiatri ble deretter definert som mål i 2018.

Rett før sommeren 2018 ble det etablert en gruppe fagpersoner bestående av leger og psykologer med kompetanse og interesse for denne tematikken, og der fagsjef leger, og psykologer, sammen med liason psykiater Ingrid Amalia Havnes, var sentrale pådrivere. Gruppen oppfatter det som viktig at den kunnskapen som etableres på dette feltet, er vitenskapelig fundert, og er valid. Gruppen diskuterte hvordan man kunne etablere en arbeidsprosess som ville kunne ende i en søknad om eksterne forskningsmidler for å kartlegge forekomst av ROP-lidelser, før, under og etter spesialisert rehabilitering. Gruppen hadde hatt to møter da det med svært kort søknadsfrist kom en særskilt utlysning av midler i Helse Sør-Øst RHF (HSØ), avsatt til forskningsorienterte kvalitetsforbedringsprosjekter på dette området. Man skisserte da på kort tid ut et prosjekt som skal ta sikte på å gi sykehuset bedre oversikt over forekomst av ROP-lidelser før, under og etter endt primærrehabilitering for hjerneskade, ryggmargsskade og multitraume, bidra til kvalitetssikring av metodikk som benyttes, videreutvikle våre rutiner for samarbeid med andre aktører i spesialisthelsetjenesten og i kommunehelsetjenesten, og få oversikt over litteraturen på området. Man ønsker også å kartlegge de konkrete implikasjoner ROP-lidelser medfører i spesialisert rehabilitering med tanke på tidsbruk og innhold i behandlingen. Denne søknaden er nå til vurdering i HSØ, der man søkte om 3,5 millioner kroner fordelt på tre år. Parallelt jobbes det videre med å etablere protokoll for full forskningssøknad, med mulig innsendelse i 2019, dog er dette et ambisiøst mål.

Administrerende direktør vil komme tilbake til styret med oppdatert sak i løpet av 2019 når søknaden om forskningsmidler til ROP-prosjektet er avklart.

Einar Magnus Strand
Administrerende direktør

Vedlegg

1. Søknad kvalitetsprosjekt HSØ
2. Støtteerklæring fra administrerende direktør, klinikkjef og forskningsdirektør